

31 juli 2018

India, here we come

Het is een heel gehaast en gedoe om op het laatste moment toch nog de juiste vaccins te krijgen en de juiste medicijnen mee te nemen. Al mijn eigen waarschuwingen ten spijt (aan de deelnemers van de Marketing Executive reis naar India van aanstaande 5 tot 14 oktober, in de regelmatig verschijnende 'India Mail'), ben ik zelf natuurlijk weer aan de zeer late kant om het nog te regelen. Waar ligt ook alweer dat vaccinatieboekje? Hoelang is het ook alweer geleden dat ik regelmatig naar Afrika ging? Net iets langer dan 10 jaar geleden, dus een aantal van die vaccins zijn net uitgewerkt. 10 jaar lang hebben ze in mijn lichaam rondgedoold, wachtend op een verre reis om eindelijk eens aan de bak te kunnen. Nu zijn ze net gepensioneerd en gaat ie eindelijk weer eens naar een risicogebied.

Je moet niet overdrijven maar in India moet je in elk geval opletten met water, drinkwater, badwater, stilstand water en ijsblokjes in de whisky en liever ook geen verse salade nemen, want je weet niet met welk water het is afgespoeld. Oppassen met al te heftig hoestende mensen want tbc komt hier nog regelmatig voor. In de onderste helft van India ook goed smeren met Deet 50, tegen de diverse muggen. Malaria, Zika en wat al niet meer. Kortom, je begrijpt nauwelijks hoe hier toch nog zo'n ruim 1,1 miljard mensen kunnen wonen.

De volgende dag al vroeg naar Antwerpen. Antwerpen? Ja inderdaad, we starten met een omweg. In het kader van Holland promotion is het goedkoper om via Antwerpen naar Amsterdam te gaan met de trein en terug om dan vervolgens via Schiphol naar India te gaan. De wegen van onze nationale trots, KLM, zijn ondoorgrondelijk. Scheelt substantieel. En geen gebruik maken van deze uitgebreide rondreis is geen optie. Niet eerst naar Antwerpen? Dan ruim 500 euro extra betalen. Vind ik toch echt geld dus dan maar eerst naar Antwerpen. Ik zit in een gereserveerde stoel, zo werkt dat met de Thalys, en ik zit naast een jongeman in een strak pak, mooie gesoigneerde snor en haar. Hij zou zo de jaren vijftig in kunnen stappen zonder al teveel op te vallen. Zo zie je maar dat mode en trends zich keer op keer herhalen. Enfin, een aardige vent van nog lang geen dertig, die een Engels boek leest. Toch schrijf ik dit stukje later. Je weet nooit of hij misschien toch Nederlands spreekt of misschien zelfs wel is. Hij kan in elk geval gemakkelijk meelesen. Moet ik me, conform AVG ineens gaan verantwoorden over wat ik schrijf. Hij stapt ook uit in Antwerpen en groet mij met een vriendelijke lach in volbloed Nederlands. Volgens mij heeft hij meer Nederlands dan Engels gelezen. Prima, ik plaats het dadelijk toch op Facebook en dan ben je al je rechten helemaal kwijt.

Een uurtje koffiedrinken in Antwerpen en dan de Thalys maar weer in. Normaliter zou ik vanuit huis in een halfuurtje op Schiphol staan. Nu doe ik er ruim 4 uur over. Toch nog steeds een acceptabel uurtarief.

Op de terugreis naar Amsterdam spreek ik in de trein een mooie jongedame. We kletsen even en ik vertel haar onze omzwervingen die ons naar Antwerpen en terug hebben geleid. Als rasechte Antwerpse gaf ze me de suggestie om er dan maar een weekendje Antwerpen van te maken. Tja, dat had ook gekund. De stad is steeds mooier aan het worden, vertelt ze mij. Overal zijn er 'werken'. Alles wordt mooier en beter. Mooi om te zien hoe iemand oprecht van haar stad houdt en dat enthousiast uitdraagt. Dat zie ik ze in Almere nog niet nadoen, maar misschien vergis ik me.

Het is een voorbereidingsreis dus we gaan het hele beoogde programma van oktober nu al doen. Kijken of de bedrijven en organisaties inderdaad zo interessant zijn als ze lijken op papier en

mail. Even de hotels checken, bedden beslapen en restaurants proeven. Improviseren is leuk maar niet met 25 man in je kielzog. We krijgen het dus bijna even druk als in oktober. Maar dan met z'n tweeën. Gezellig en goed voor de onderlinge ervaring. Een laatste WhatsApp gisteravond over de kleding. Wel of geen pakken mee? Natuurlijk minstens een maar voor de rest easygoing met een zomerjasje en blonde broek. Toch beter even afstemmen dan dat de een strak opgelijnd staat naast een half shabby toerist. Guess who's the tourist?

Op Schiphol genieten we van de Privium lounge. Een van de kleine geneugten die we ons veroorloven als je zoveel vliegt. Zeker in deze zeer drukke periode is het prettig als je langs de drukke rijen mag lopen en via een eye-scan door de douane kunt. Ik voel me slechts een klein beetje schuldig, dat wel. Maar ja, iedereen heeft tenslotte de mogelijkheid, maar gelukkig kiest het overgrote deel er niet voor. De lounge is rustig, er staat o.a. verse sinaasappelsap en lekker hapjes. Zelfs een wijntje of een borrel is voorhanden. Die laat ik echter staan. Nog geen vijf in de klok tenslotte. Nog even shoppen voor de agent in New Delhi. Terwijl wij loungen loopt zij net het ziekenhuis uit met een nieuw kind in de armen. Ze is net bevallen en we kopen een echte Nederlandse Nijntje voor haar eerstgeborene. Mifty aan de andere kant van de wereld, maar voor ons blijft het Nijntje. Ze zit nog steeds in de WhatsApp groep die haar medewerkster specifiek voor ons heeft aangemaakt. Alles is goed gegaan appt ze desgevraagd en oh.. this is the name and number of the taxi that will pick you up from the airport. Business continuous, ook als je net bevallen bent. Zwangerschapsverlof? Geen idee hoe dat in India is geregeld, als het al is geregeld. We zullen het wel horen als we daar zijn. Dat is het mooie van zo'n reis, naast al het 'gebruikelijke' dat je opdoet in verre landen en culturen, leer je tevens dingen die je nooit zou verwachten. Soms nuttig en soms ook niet, maar altijd interessant.

We vertrekken een klein kwartiertje te laat. Een van de passagiers is niet komen opdagen. Dus zijn of haar bagage eruit. Er zal tenslotte maar iets onbetrouwbaars inzitten dat zich niet gedraagt als gewone bagage. Toch blijft het apart, je betaalt een stevig bedrag om je naar de andere kant van de wereld te laten brengen, je checkt in met bagage en vervolgens kom je niet opdagen. Dan ben je ofwel iemand met kwade bedoelingen (maar geen slimme, want iedereen weet inmiddels dat je bagage niet zomaar meegaat), of je bent intussen dronken geworden op het vliegveld en ligt ergens onder de trap je roes uit te slapen, of je bent dom van nature. Veel romantischer is het om te fantaseren dat het iemand is die nog maar een dag geleden een langlopende relatie heeft verbroken, in een roes een ticket naar India heeft geboekt, snel en slordig wat kleren en persoonlijke zaken bij elkaar heeft gepakt, een taxi naar Schiphol heeft genomen en nog half in tranen voor een jaar weg wilde gaan. Uiteindelijk belde zijn partner (meestal zijn het mannen die dit soort impulsieve dingen doen, denk ik) en ondanks dat hij eigenlijk niet wilde opnemen, dat toch deed en zich weer net zo liet betoveren als die eerste keer. Who cares about bagage, de taxi stond er nog net en hij is ingestapt en in een dolle rit naar huis gereden. Die dag bleven ze de hele dag in bed en ze leefde nog lang en gelukkig..... Zou mooi zijn, toch? Waarschijnlijk toch te veel drank, denk ik.....

Het wordt tijd om te sluiten vandaag. Het is donker buiten. We vliegen de nacht tegemoet en als we aankomen is het daar al de volgende dag, terwijl het in Nederland nog gisteren is. Welterusten, het wordt een kort nachtje.

1 augustus 2018

Het is inderdaad een kort nachtje geworden. Meestal heb ik redelijk geluk bij de bagageband en kan ik snel verder. Ditmaal niet, de laatste was mijn koffer. Op dat moment ben je echter toch nog blij dat hij überhaupt komt opdagen, want in mijn gedachten was ik al aan het organiseren hoe ik aan een schone onderbroek en tandpasta kon komen. De taxi stond gelukkig wel klaar en in een klein halfuurtje stonden we aan de receptie van het Royal Plaza hotel. Nog even snel internet regelen en naar bed, dacht ik. Maar ja, dat snel regelen duurde erg lang en toen dacht meteen maar even mijn verhaaltje op facebook te zetten, zag ik nog een mailtje voorbijkomen dat ik nog even snel wilde beantwoorden, toch ook maar even die appjes bekijken en, en, en..... en toen was het inmiddels half zes en kon ik nog drie uur slapen. Want we hadden afgesproken om toch maar om negen uur aan het ontbijt te zitten, omdat we om 10.00 uur al onze eerste afspraak zouden hebben.

Maar who cares, als je de volgende ochtend in het bruisende New Delhi staat. Onze driver, zoals het heet, was keurig op tijd en hoewel zijn Engels niet al te best is (ondanks dat hij het toch moet hebben van een hoog Engelse navigatiedame die hem door de stad leidt), kwamen we met enige omzwervingen bij WordsWork, een van de top 3 PR bureaus van India. In 10 jaar tijd opgebouwd vanuit het niets. Met klanten met heel aansprekende namen en allure. Heineken, I Amsterdam, maar ook Lacoste, Baume & Mercier en nog vele andere mooie merken. Onder andere ook onze eigen ambassade in New Delhi. Kijk, dat is handig. Hoewel wij ook een goede relatie met hen hebben is van twee kanten schieten nooit verkeerd. Een bezoek aan de Nederlandse ambassade is altijd een must en vaak een feestje. Niet altijd bitterballen en Heineken maar meestal wel minimaal een oranje stropdas of shawltje. Neha Rastogi is de baas van de vestiging WordsWork New Delhi, wat tevens het hoofdkantoor is. Een zeer energieke jongedame die ons enthousiast vertelt wat ze bij WordsWork allemaal doen en die zeer blij wordt als ze hoort dat we graag samen met haar en haar mensen mee willen denken over haar business. Het is geven en nemen op deze reis en dat slaat aan. Ze zijn naast al die klinkende merken ook actief in de wereld van sport en specifiek in het internationale hockeywereldje. En daar zijn wij Nederlanders natuurlijk een prominente partij. Of we daar ook willen meedenken. Natuurlijk. Neha, met alle plezier. Het gaat leuk worden bij deze club in oktober, dat is zeker.

Inmiddels hebben ook Monalisa en haar man Vinayak van 'onze' agent in India, zich bij ons aangesloten en zij helpen ons o.a. om een lokaal simkaartje aan te schaffen. Zo gepiept, zou je zeggen. Even naar de supermarkt, kiezen, afrekenen, aansluiten en hup het internet op. Zo niet in India. Vergeleken bij de veiligheidsmaatregelen die hier op bijna elk gebied worden gehanteerd, lijken onze nationale maatregelen op dat vlak, hopeloze pogingen van welwillenden maar beperkt kunnende ambtenaren van een verkeerd departement. Dus ook bij het aanschaffen van een prepaid simkaartje moet er heel wat gebeuren. Foto's, fingerprints en al je officiële papieren komen hier aan bod. Tot je visum aan toe. De eerste poging bij provider Airtel strandde al direct omdat de aansluiting al zeker drie dagen in beslag gaat nemen. Uiteindelijk biedt een straatwinkeltje waar geen enkel vertrouwen vanaf straalt, uitkomst (misschien wel daarom juist). Voor 350 roepies krijgen we een kaartje dat direct werkt met 2,5 Gb data en 100 sms'jes per dag! Dat is bijna net zoveel als mijn maandelijkse databundel bij T-mobile waar ik echt, geloof me, heel veel meer voor betaal. 350 roepies is omgerekend € 4,36 en nee, de komma staat niet verkeerd. Een eenmalig bedragje en hij doet het 82 dagen lang. Het schijnt allemaal wettelijk te kloppen, hoewel ik een kaartje met een andere naam heb omdat 'dat nu eenmaal veel sneller gaat'. Het kaartje kwam wel uit een originele verpakking en ik zag diverse vingertoppen gescand worden. Ik denk echter dat de uitbater van dit winkeltje, dat eigenlijk

meer een soort van buitenetalage was van iets wat binnen opgeheven was, erg veel abonnementen op zijn naam heeft staan. Maar alles werkt en ik kan wereld weer ontvangen en begroeten op de digitale highway. Het blijkt later 1 Gb per dag te zijn maar een kniesoor die daar op let. Hoeveel kun je streamen op één dag, zou ik zeggen. Maar hier spreekt de generatiekloof, ben ik bang.

Van het verkeer in India en m.n. in de grote steden zoals New Delhi had ik een soort horrorbeeld. Druk tot aan de nok toe en alles kris, kras door elkaar. Dat eerste valt redelijk mee, hoewel er tijden zijn dat je sneller over de auto's kunt lopen dan er mee te rijden. Het tweede is helemaal waar. Met ware doodsverachting begeeft India zich elke dag weer op een soort van suicide tocht dwars door alle verkeersregels en etiquette heen. Iedereen claxonneert minstens eenmaal per minuut om iemand, wie dan ook, te waarschuwen dat ze eraan komen. Toeteren is hier een soort van plaatsvervangende richtingaanwijzer, want die zie ik ze namelijk nauwelijks gebruiken. Maar omdat iedereen toetert maakt het helemaal geen indruk en rijdt iedereen gewoon nog steeds dwars door elkaar heen. Om zelf hier te rijden zou ik nog minstens een halfjaar extra rijles nodig hebben, terwijl ik toch al tientallen jaren vind dat ik behoorlijk kan rijden.... De extra rijles zou echter tot doel hebben om erg veel te 'ontleren'. Ga ik dus niet doen. Liever stimuleer ik de lokale economie door een driver te huren. Iedereen blij, lijkt me.

Wat we hier ook komen doen, is restaurantjes kijken en keuren. Helemaal niet vervelend. Vanmiddag heerlijk geluncht bij 'Coast', uitgebreid gekeken bij 'Townhall' en vanavond hebben we heerlijk gegeten bij het trendy 'Social'. Daar zit je met z'n vieren op een bed met een tafeltje in het midden. Doet een beetje Romeins aan, dat aanliggen, maar is niet verkeerd. Goed voor de spijsvertering denk ik, terwijl ik nog een lekker 'iets' naar binnen hap. Komt helemaal goed in oktober. Reservering is al gemaakt.

Ik zou nog zoveel willen vertellen. Van de security die elke keer als we het terrein van het hotel binnenrijden, de kofferbak moet inkijken of daar misschien gevaarlijke zaken in zijn verstopt, maar de rest van de auto (wij, onze tassen en flessen en wat al niet meer) geen blik waardig keurt. Lekkere beveiliging. Maar er is overal beveiliging. Als we een restaurant ingaan worden we met een soort geigerteller afgescand of we maar geen enge zaken met ons meenemen. Meestal ook nog even gefouilleerd. Op de een of andere manier geeft het me toch geen extra veilig gevoel. Ook niet andersom, dus ik houd het maar op een vorm van verborgen werkloosheid. Niet iedereen is er blij mee, zag ik op een bordje in een restaurant. Daar stond op: "P.S.O'S or similar personnel strictly not permitted inside." Bij navraag bleek P.S.O te staan voor Private Security Officer. Tja, onze driver wacht tenslotte ook buiten in de auto. Zelfs bij aandringen blijft hij dat de plaats vinden waar hij moet zijn, als wij ergens binnen zijn. Maar dus niet omdat het moet. Ik heb nergens bordjes gezien die zeggen dat PD's niet binnen mogen. En dat terwijl het kasten systeem lang niet meer zo erg is als het was, vertelde Neha van WordsWork ons. Maar dat gaat ze in oktober nog eens dunnetjes overdoen.

Ik ga slapen. Even een paar uurtjes bijtanken. Morgen weer een dag.

2 augustus 2018

Wat is het heerlijk als alles klopt. Vandaag was zo'n dag waar je blij van wordt. Deze ochtend zijn we eerst te gast bij het EBTC (European Business & Technology Centre). Een van oorsprong Europees gesubsidieerde organisatie die tot doel had om Europese organisaties en technologie op het gebied van water, energie en duurzaamheid in India te introduceren. Met een startkapitaal van een stevig aantal miljoenen euro's werd een solide en goedwerkende organisatie opgezet in New Delhi. Na 8 succesvolle jaren eindigde het Brusselse mandaat en moest het worden omgezet naar een 'gewone' non profit organisatie. De enorme databank met kennis, relaties en ervaring werd uiteraard meegenomen. Vandaag de dag zijn er ruim 15 vaste medewerkers druk met een impressive aantal projecten waar een 'mid-size' bedrijf zich niet voor zou schamen. Door slim samen te werken met slimme organisaties en door zich slim te organiseren lukt dat heel prima.

We zijn iets te vroeg en kunnen alvast in de conferenceroom plaatsnemen. Of we iets willen drinken? Een kopje thee graag. De koffie is namelijk niet zelden nogal bedenkelijk. Ditmaal sla ik echter ook de thee over. Wellustig schuimende melk met een theezakje erin. Tja, daaruit blijkt dan weer de Engelse historie.

Even later komt Vincent binnen. Een jonge, energieke Nederlander die al ruim elf jaar in India woont, daar getrouwd is en zelfs Hindi spreekt. Hij vertelt het verhaal van EBTC en wij dat van Studium Travel. Wederzijds zijn we enthousiast en we gaan in oktober een heel uitdagende bijeenkomst hebben. Hij gaat ons uitgebreid vertellen over India door de ogen van buitenlander die verliefd is geworden op en in het land en wij mogen onze hersens kraken over eventuele nieuwe mogelijkheden voor EBTC door de ogen van buitenstaanders. We maken ook nog kennis met Poul, zijn Deense collega en Judith, projectmanager van de club. Soms voel je in een gesprek dat het lekker loopt, dat je het samen leuk gaat maken. Dit was er weer zo een. Ik heb nu alweer zin in oktober.

Vincent neemt ons mee naar de Nederlandse ambassade waar we Michiel Bierkens ontmoeten. Head of economic section staat er op zijn kaartje. In de praktijk betekent het zo'n beetje tweede man op de ambassade, is ons verteld. Een echte diplomatieke bobo, dus. Zoals we eigenlijk overal wel gewend zijn bij Nederlandse ambassades, is ook Michiel heel vriendelijk en uiterst behulpzaam en welwillend. Natuurlijk zijn we welkom op de ambassade of zelfs de residentie van de ambassadeur. Dat schijnt een fantastisch mooi en historisch gebouw te zijn. Helemaal zeker zijn we nog niet dat we daar terecht kunnen, omdat er juist een wisseling van ambassadeur plaatsvindt op dit moment. Maar dan is er altijd nog de ambassade zelf. Een prachtig gebouw, in de jaren zestig gebouwd door Nederlandse architect Apon, wie kent hem niet?

Dan nog even naar een alternatief hotel, mochten we t.b.v. oktober willen switchen van onze huidige keuze. Vincent helpt ons met de onderhandelingen en als we klaar zijn lopen we nog even naar de overkant van de straat waar we door het grote hek kunnen gluren naar het optrekje van de Nederlandse ambassadeur. Wassenaar, Aerdenhout en Bloemendaal eat your hart out. Wat een pracht van een kasteel! Een beetje teveel van het goede? Misschien, maar je moet wel een beetje huis met tuin hebben om jaarlijks met Koningsdag ruim 1500 mensen te kunnen hosten. En bijna wekelijks komen er groepen vanuit Nederland op bezoek die een borrel willen heffen op Alex en Max bij de ambassadeur thuis. Dus, ja het is een geweldig huis, maar je privacy valt ver buiten de AVG. Terwijl we naar het huis toelopen, zegt Vincent ineens "Kijk een aap" en inderdaad loopt er een baviaan over straat die snel over de muur van de residentie klimt

en daar verdwijnt. “Niet aaien,” zegt Vincent nog, alsof ik dat van plan was, “daar wil je echt niet door gebeten worden.” Dat klopt helemaal. Hij bedoelde echter met name t.b.v. het gevaar van rabiës, een akelig virus dat voornamelijk door dieren wordt overgebracht als je gebeten wordt. Ik word al helemaal draaiërig in de maagstreek als ik aan zo’n apenbeet denk, hoewel dat ook kan komen van het glas water dat ik vanmorgen heb gedronken, zonder te controleren of het uit een gesloten flesje kwam. In dat laatste geval heb ik niet snel een arts nodig maar een toilet.

Normaliter als ik me een beetje draaiërig voel in de buik neem ik een cola, dat lost alles op. Letterlijk. Als we een beetje doorrijden lukt me dat nog ook. We zijn namelijk op weg naar PepsiCo. Daar hebben we een afspraak met Deepika Warriër, Vice President – Nutrition Category. Een flinke titel voor een heel serieuze dame. Zij trapt af met haar verhaal over haar carrière. Ze ziet er nog behoorlijk jong uit voor de jaren die ze toch moet tellen als ik alles bij elkaar optel. Carrière-technisch dus een heel stevig tante, qua voorkomen een jonge, enthousiaste en vriendelijke dame die heel goed weet wat ze wil en to-the-point is. Ze wil ons heel graag ontvangen en is oprecht geïnteresseerd in onze ideeën over haar category. Twee van haar bazen zijn Nederlander, dus onze recht-toe-recht-aan benadering kan ze prima waarderen. Inmiddels kan ze er zelf ook wat van. Weer zo’n gesprek waarvan je voelt dat het goed klikt. Natuurlijk kunnen we terecht bij PepsiCo in oktober met onze groep. Alleen al met de afspraken die we nu hebben gehad, wordt het al een feestje en we zijn nog maar net begonnen!

We zitten aan het eind van de dag en dat betekent rush hour, ofwel dikke file op de terugweg. Op een bepaald stuk rijdt het er ruim 15 auto’s breed, kriskras door elkaar. Het lijkt me leuk om daar een filmpje van te maken. Met mijn telefoon op het passagiers-dashboard film ik de escapades van de auto’s, brommers, motors en ‘auto-riksja’s’ zoals ze hier genoemd worden. Een soort tuk tuk die werkelijk overal opduikt. Het valt me echt mee dat ik ze nog niet in de hotellobby gezien heb. Opeens begint onze chauffeur te brommen, onze agent die achter me zit, roept wat in half Engels en half Hindi en ik word geacht onmiddellijk te stoppen met filmen. Dat doe ik dan ook onmiddellijk omdat ik denk dat ik iets vreselijk illegaals of zo aan het doen ben. Liberaal als ik ben wil ik dan wel graag weten waarom dat dat dan is. Mag dit niet? Geldt hier ook een scherpe AVG? Ik begrijp weinig van de uitleg maar ik weet wel dat ik moet ophouden. Even later wordt het me dan toch duidelijk. Er is geen probleem met wet- of regelgeving, geen AVG en er is niemand die zijn portretrecht geschonden ziet. Het enige was dat ik met telefoon, armen en halve lijf voor de buitenspiegel zat waardoor de chauffeur daarin niets meer kon zien. En met een file waarin iedereen als eerste vooruit wil en de onderlinge afstand soms (of eigenlijk meestal) letterlijk maar enkele centimeters is, kun je het niet hebben dat er een sullige toerist voor je spiegel hangt. Je moet tenslotte wel weten wanneer je weer moet toeteren.

Toch komen we telkens weer ongeschonden terug bij het hotel. Ook vanavond weer. Even opfrissen en dan nog een hapje eten in het hotel next door. Het Shangri La. Prima eten voor een stevige prijs, dat dan weer wel. Terwijl we eten speelt een jongedame op een sopraansax bekende liedjes. Met de mond vol kun je niet meezingen en dat is maar goed ook. Zo blijft het leuk. Als ik dan ook nog gebeld wordt door een boardmember van Hero Motocorp, die onze afspraak van morgen bevestigt, kan mijn dag niet meer stuk. Van dit soort dagen kun je er niet genoeg hebben. Nog even door de lekkere warmte teruglopen naar ons hotel, nog een laatste diet coke omdat ze niet anders hebben (ik voel me nu wel enigszins schuldig naar Deepika van PepsiCo) en dan nog even ontspannen door dit allemaal op te schrijven. Wat heb ik toch eigenlijk een lekker leven.

Welterusten en tot morgen.

3 augustus 2018

Zo anders en soms een beetje droef

Van onze nieuwe vriend op de ambassade, hebben we een goed adresje gekregen om te eten. Het is in Old Delhi en dat is echt heel iets anders dan New Delhi. Het heet 'Haveli Dharampura'. Midden in de kleine, sluip door, kruip door straatjes van Old Delhi is er ineens een ingang die er veel beter uitziet dan de rest. Binnen is het een prima uitziend restaurant waar het eetgedeelte tegelijkertijd een soort van atrium is. Vandaar uit kun je naar de eerste verdieping kijken en op het moment dat wij binnen komen, staan daar twee mensen te dansen. Een man en een vrouw dansen op een soort van balkon op traditionele muziek. Het doet zowel enigszins luxe als traditioneel aan. We worden behendig naar een tafeltje geloodst van waar uit we het dansen goed kunnen zien. We zitten echter in een gedeelte net naast het atrium waar een dikke glasplaat voor zit. Hierdoor kunnen we alles volgen maar kunnen we ook gewoon praten omdat het geluid van de (relatief harde) muziek achter de glasplaat blijft.

De uiterst correcte bediening adviseert ons uitstekend en we eten wat de pot schaft. Zo simpel is het hier. Je kunt kiezen tussen een vegetarian menu of een non-vegetarian menu. Wij kiezen non-vegetarian. Heerlijk en nog eens heerlijk. Van elk gerecht kun je zoveel bestellen als je wilt. Maar waarom zou je, er is zoveel verschillend lekkers. We betalen een fair price zoals we ook thuis voor een mooie maaltijd zouden betalen. Niet goedkoop voor Indiase begrippen, maar ook niet belachelijk. En zeker de moeite waard.

We hebben met de taxi afgesproken dat hij ons voor de deur ophaalt. Hij moet dus zijn auto parkeren en ons te voet ophalen. We zijn niet echt bang, maar die kleine, smalle, donkere straatjes met allerlei hoekjes, inhammen en verscholen winkeltjes, zien er nu ook niet echt lentefris uit en wij zijn natuurlijk wel een eventuele jackpot voor iemand die van werken niet zijn hobby heeft gemaakt (en toch wil eten).

Op de terugweg realiseren we ons het enorme verschil in mogelijkheden, in sociale klasse en in arm en rijk. Daar waar de taxi geparkeerd staat, krioelt het van de mensen die ogenschijnlijk weinig omhanden hebben. Overal rijden auto-riksja's, brommers, auto's en fietsen langs en door elkaar heen. De hele weg, als je het al een weg zou willen noemen, is ongeveer krap twee auto's breed. Onverhard met kuilen. En er is een onstopbare, continue stroom van voertuigen van alle soorten. Aan de rand van de weg staan diverse 'dingen'. Dat varieert van een stapel ondefinieerbare dozen, plastic bakken, een container, een heel nest oude brommers en fietsen, stalletjes met zakjes chips, flesjes water, sapjes en cola en wat al niet meer. Overal staan of hangen mensen. Sommige met shirt, veel zonder en hoogstens slippers aan de voeten of niets. In het halfschemer zie je mensen, soms dicht naast elkaar op een richel liggen te slapen, terwijl anderen ernaast in kleermakerszit zitten en vrij bewegingsloos voor zich uitkijken. Ergens verderop zit een groepje jongemannen bij elkaar en praten, discussiëren over iets wat hen kennelijk bezighoudt. In de zeer smalle straatjes kun je alleen maar lopen, zou je denken, maar af en toe komt er toch een verdwaalde brommer door. Overal, letterlijk overal, hoor je een continu getoeter. Van donkere autoclaxons tot scherpe brommerkreetjes. Hoe de mensen die in allerlei hoekjes en richels liggen te slapen, ook daadwerkelijk kunnen slapen, is mij een raadsel.

De geur die overal hangt is een soort van permanente, lichte urinezweem en op sommige plaatsen kun je het 'lichte' een 'zweem' beter weglaten. En zelfs daar liggen mensen bewegingsloos op de grond. Te slapen, denk ik. Het is nog tegen de dertig graden en het is zompig warm. Zeker als je net uit een airco-klimaat komt. De duisternis valt in als we rond tien uur weer weg gaan. Iedereen is of lijkt donker en lijkt doelloos daar te zijn. Velen als een soort van zombies die slechts af en toe bewegen. Stevig doorlopend achter onze chauffeur aan, doemen af en toe ineens aan de zijanten, kleine nissen op dat miniwinkeltjes blijken te zijn

waar iemand, zittend op de grond, je ineens aankijkt als je voorbijkomt. Niet vragend, niet lachend of welke emotie dan ook. Alleen maar opkijken en verder niets. Wij lopen door zonder om te kijken en ik kan dan ook alleen maar vermoeden dat het gezicht weer naar beneden gaat en pas weer opkijkt als er weer iemand langskomt. Het is haast surrealistisch. Ik betrap me erop dat ik niet meer de mensen zie achter de gedaantes die ik tegenkom, maar slechts de wezens en bovendien het eventuele gevaar dat ik loop. Ik schaam me langzamerhand dat ik zoveel heb kunnen uitgeven bij het restaurant, terwijl hier mensen kennelijk nauwelijks iets hebben om van te leven. Wat had die ene maaltijd mij eigenlijk uitgemaakt terwijl het hier een aantal mensen voor langere periode had kunnen helpen.

Hoe triviaal is dan een slechte zakelijke periode in ons leven. Elke ondernemer kent goede en slechte tijden. Of in elk geval goede en minder goede. Maar wij hebben altijd nog enig perspectief. Wij kunnen wat en wij kennen mensen die ons kunnen helpen in tijden van tegenspoed. Kortom, wij hebben altijd wel een dak boven het hoofd, te eten en een mobieltje. De basis geregeld. Het merendeel van deze mensen heeft geen perspectief en heeft ook nooit geleerd hoe ze dat zouden kunnen creëren.

De tijden zijn weliswaar veranderd en mensen van de lagere klassen kunnen door de technologische ontwikkelingen misschien uit hun klasse groeien. Een dubbeltje kon vroeger nooit een kwartje worden terwijl hij nu misschien zelfs wel een euro kan worden. Maar als je hier een cent bent, blijf je altijd een cent. Je weet niet beter, je ziet niet anders en niemand die je helpt om uit die allerlaagste klasse te groeien.

Dit gaat veel en veel verder dan afhankelijk zijn van de voedselbank. Dan weet je dat er tenminste nog ergens iemand of een organisatie is die om je geeft en zich voor jou inspant. Hier is er niemand die iets voor je doet. Hier sterf je misschien wel terwijl je zelfs nog nooit geregistreerd bent geweest als inwoner van dit land.

Even later rijden we door 'Luytes Area'. Daar staan o.a. de ambassades en de residenties. Daar wonen mensen in huizen van honderden miljoenen. Men zegt dat de ambtswoning van de prime minister, inclusief alle grond en gebouwen meer dan een miljard waard is. Daar kan de prime minister niets aan doen, daar kan niemand wat aan doen. Het geeft alleen wel aan dat binnen een straal van 5 kilometer de sociale afstand groter is dan die van de aarde tot de maan. Ondanks dat we enorm hebben genoten van het restaurant en het eten, ben ik een beetje droef. Omdat ik morgen heel vroeg op moet, ga ik bijtijds slapen. Morgen zal ik me weer druk maken over mijn eigen wereld en niet meer al teveel terugdenken aan die wereld van daarstraks. En ook dat maakt me een beetje droef.

We kunnen echt niet de hele wereld in een keer beter maken, maar telkens een heel klein beetje zou mooi zijn.

Morgen vertel ik weer enthousiast over de bezoeken die we vandaag hebben gedaan bij prachtige instituten en bedrijven. Ook dat gaat gelukkig gewoon door. Vanavond was een avond van verschillen. Van kansen en onmogelijkheden, van perspectief en uitzichtloosheid, van eerlijk en oneerlijk. Ik ga slapen in mijn luxe bed, in een hotelkamer met airconditioning. Dat kan ook niet anders. Ik zou waarschijnlijk geen dag overleven in de wijken van daarstraks en zij zouden zich evenmin staande kunnen houden in deze wereld. Maar laten we in elk geval ons best doen om die beide werelden wat dichterbij elkaar te brengen zodat de overstap wat makkelijk wordt. Van arm naar beter.

Welterusten en tot morgen

3 augustus 2018 (deel 2)

Nog even terug naar gisteren. Behalve 's avonds eten bij Haveli zijn we overdag ook behoorlijk actief geweest. Gelukkig konden we eindelijk een beetje uitslapen want onze afspraak bij IMM is pas om 11.00 uur. We worden opgehaald dus ook geen gedoe met onze eigen driver die als we de hoek om moeten, al de weg moet vragen. Enfin, nog maar één dag.

IMM staat voor Institute of Marketing & Management. We worden verwelkomd door Prof. Gaganjit Singh, executive President, staat er op zijn kaartje. Deze businessschool heeft een uitstekende reputatie. Ooit opgericht door de vader van Gaganjit, zoals we hem mogen noemen en nu gerund door hem en zijn zuster Molijit. Als deze laatste haar telefoon oppakt om een inkomend gesprek weg te vegen, zie ik dat ze een hoesje heeft waar 'Super mom' opstaat. Lief en zelfs aandoenlijk, maar eigenlijk past het helemaal niet in deze zakelijke omgeving. We bespreken wat we graag willen, wat zij graag willen doen en we komen er samen heel goed uit. We gaan een zeer interessante masterclass krijgen waarbij ook nog enkele hotshots uit de nabije zakenwereld wordt uitgenodigd om mee te praten. Want het wordt natuurlijk wel interactief. We mogen meedenken en -praten.

Om al deze zaken nader uit te werken wordt een jongedame ten tonele gevoerd met de mooie naam Sonalika. Dit blijkt de gulle geefster te zijn van het telefoonhoesje, denk ik, want het is de dochter van de zuster. IMM is een waar familiebedrijf. We zijn nu zo goed 'on speaking terms', we noemen elkaar tenslotte ook al bij de voornaam, dat ik het wel aandurf om te suggereren dat Sonalika het hoesje aan moeders heeft gegeven. Met mijn allercharmantste glimlach natuurlijk, dat dan weer wel. En zo leer ik voor de zoveelste keer dat wij Nederlanders veel te recht voor zijn raap zijn. Want het wordt weliswaar beaamd maar met een geknepen lachje waaruit ik opmaak dat ik me daar dus echt niet mee moet bemoeien. Enfin, volgende onderwerp maar weer en doen alsof er niets is gevraagd. Bek houden de volgende keer, Boonk, bedenk ik me. Zo leuk was het trouwens nu ook weer niet. Gelukkig schijnt het allemaal reuze mee te vallen en blijven de vriendschappelijk banden (en gelukkig ook de afspraken) bestaan.

De volgende afspraak is met Nero Motocorp. Eerlijk is eerlijk, ik kende ze niet. Via WordsWork (Neha Rastogi) zijn we met hen in contact gekomen. Dat zou een heel mooi bezoek kunnen zijn, vond zij en ze heeft dan ook direct een afspraak opgezet. Die is dus vandaag. We spreken daar de 'Head of Corporate Communications', mr. Bharatendu Kabi. En hoe het komt, weet ik niet, maar ik was er vast van overtuigd dat Kabi zijn voornaam was. En in ons email contact van gisteren en vandaag heb ik dat ook zo gebruikt. Neha had ons (via de mail) zo aan elkaar voorgesteld. Bij binnenkomst blijkt dus anders en voor de tweede maal deze dag ben ik lekker bezig met namen en persoonlijke zaken. Sorry mr. Kabi.

Van ons gesprek met Neha herinnerde ik mij dat Nero de nummer 1 in India is op het gebied van brommers en motoren. Trots vermeldde ik dat ik in een bijzinnetje. Effe laten zien dat ik mijn huiswerk had gedaan. "Dear mr. Robbert (of hij het expres deed, weet ik niet), we are not nummer one in India," en toen even een korte stilte. "We are number one in the world." Pats, weer een draai om mijn oren. Het gaat goed vandaag. Gelukkig vond hij de feiten belangrijk genoeg om die uitgebreid met ons te delen, waarna mijn omissie kennelijk weer vergeven was. Het is dan ook echt zeer imposant. Nero, nogmaals ik kende ze niet, is echt de grootste brommer- en motorenfabrikant van de hele wereld. Per maand verkopen ze worldwide 700.000 van die tweewielers. Ik heb zo even snel zitten rekenen, maar dat zijn er bijna 1000 per uur en dus zo'n zestien per minuut, elke dag van de week, 24 uur lang. Dus elke zes seconden wordt er

ergens in de wereld een handtekening gezet onder een verkoopcontract van een Nero (of een van hun andere merken, die ik overigens ook niet kende). Dag en nacht en dag in dag uit. Daar mag je inderdaad terecht trots op zijn. En als er dan zo'n mannetje uit een klein nietig landje van heel ver weg komt die dat niet helder heeft, heeft hij alle recht om dat recht te zetten. Thanks Mr. Bharatendu.

Gelukkig gaat het ook hier uiteindelijk goed. We gaan hun supermoderne en vooral supergroene fabriek bezoeken. 'The Garden Factory', wordt die genoemd omdat ze de meest milieuvriendelijke fabriek in hun soort zijn in heel India (en misschien ook wel in de hele wereld). Eind goed, al goed. We bestellen een OLA om weer terug te gaan. Ola is de Uber in India. Uber is er overigens ook maar men raadt Ola aan. Prima, doen we dat. Op tijd terug om nog even te chillen, zoals dat heet, en dan gaan we vanavond naar Haveli in Old Delhi. Maar dat heb ik al verteld.

4 augustus 2018

Delhi by Cycle

Het is nog ongelooflijk vroeg als de wekker afgaat. 05.21 om precies te zijn. Nog negen minuten snoozen en dan onder de douche. Om 06.00 uur beneden in de lobby om weer op tijd bij 'Delhi by Cycle' te zijn. Om half zeven hebben we daar afgesproken. Deepika, een jongedame van begin twintig, verwelkomt ons en nog vier andere vroege vogels. Een ouder Frans echtpaar, waarvan monsieur geen woord Engels spreekt en verstaat en madame een beetje, maar met het zo typische, charmante Franse accent. Een jonge, sportieve Amerikaan die voor een energiebedrijf werkt en hier voor zaken is. Speciaal voor deze toer heeft hij zijn vervolgreis naar Mumbai een dag verschoven. En tenslotte nog een jonge Indiase vrouw, die nog hard aan het studeren is en graag in overheidsdienst wil gaan werken. Tja, ieder zijn of haar ambities, denk ik dan maar.

Met een soort van mountainbikes gaan we de zeer smalle straatjes weer in waar we gisteravond uitkwamen. Het is nog rustig in de straten. Ook in de 'tuk tuk' hiernaar toe was het een verademing op de weg. Was dan ook zes uur in de ochtend. Maar ook in Old Delhi begint de dag nu ongeveer zo'n beetje. Eerst rijden we langs de 'meat wholesale market'. Daar zien we de open 'slachthuizen' waar de grote stukken vlees verwisselen van eigenaar. In grote bakken langs de kant van de weg liggen poten met de hoeven er nog aan. Later zien we in een ander gedeelte van de oude stad, iemand diezelfde poten (of in elk geval vergelijkbaar) schoonmaken en ontdoen van de hoeven. Allemaal gewoon langs de kant van de weg. Daar gebeurt alles. Dan liggen er ook grote bakken met hersenen, bakken met levertjes en bakken met nieren. De inhoud van de andere bakken herken ik niet. En dat laat ik graag zo.

Deepika vertelt ons dat Old Delhi ooit gebouwd is voor ongeveer 50.000 mensen. Nu leven er zo'n 300.000 geregistreerde mensen. Dat betekent dat al die niet geregistreerden en illegalen er nog eens bij komen. We rijden verder langs de kruidenmarkt en beklimmen een gebouw. Van bovenaf zien we het gekrioel van de markt. Grote dekens met bloemen die hier worden verhandeld geven een uitbundige kleur aan deze omgeving, die verder alleen maar grijs, oud en versleten is. Er worden ook allerlei voor mij volstrekt onbekende kruiden verhandeld. Alles bij elkaar ruikt het stevig scherp. Dat haalt in elk geval de continue weeïge urinegeur een beetje weg. Heel Old Delhi ruikt naar een urinoir op 10 meter afstand om twee uur 's nachts in hartje Amsterdam. Overal in de straten ligt vuilnis. Dat wordt weliswaar regelmatig geveegd maar dat is alleen maar van links naar rechts en de hopen worden alleen maar groter. Als je de pech hebt dat ze net staan te vegen als wij eraan komen rijden moet je door een stofwolk. De straten in Old Delhi zijn zonder uitzondering allemaal vies, vol afval en stoffig. Daar doorheen rijden, lopen en fietsen honderden mensen. En allemaal lopen ze kennelijk ergens naar toe. Negentig procent van al die mensen zijn mannen. Vrouwen komen nauwelijks buiten. Zeker niet op dit tijdstip. Je vraagt je af waar iedereen toch naartoe gaat zo 's morgensvroeg.

Behalve mensen lopen er ook honden, geiten, paarden en natuurlijk koeien rond. Behalve de paarden loopt alles los rond. Met al dat etenswaar aan de rand van de straten, is HACCP nog heeeel ver weg. Met enige regelmaat stopt Deepika om ons wat te vertellen over waar we zijn. Op enig moment staan we met onze fietsen rondom haar en zien we dezelfde oude, grauwe en vieze huizen waarvan er veel voor een deel in puin liggen. Dit was vroeger de 'stock exchange' van Old Delhi, vertelt ze. Nu niet meer, maar nog steeds is dit de markt waar de zaken worden gedaan. Ze wijst de huizen aan en vertelt tussen neus en lippen door dat de meeste eigenaren van die panden (die wij nog niet gratis zouden willen hebben) ruim miljonair zijn. En dan niet in

roepies maar in harde US dollars. De meesten van die huizen zijn namelijk monumenten en waren vroeger de patriciërshuizen van de stad. Dat geldt eigenlijk voor een heel groot gedeelte van de oude stad. Op de begane grond (in de hele oude stad) zijn allemaal ruimtes als winkel, 'kantoor', werkplaats of wat dan ook verhuurd. Stel dat je in de verleiding zou komen om zo'n huis te kopen, dan is de kans erg klein dat het je lukt. Niemand verkoopt hier zijn bezit. En daarmee is het hier dus net zoals in de rest van de wereld. Enkelen zijn erg rijk m.n. door vastgoed en de grote meerderheid werkt dagelijks hard om hun rijkdom te vergroten in de hoop er zelf een boterham, nou ja een pappadum, aan over te houden.

In de hoop? Jazeker, het is helemaal niet zeker dat je geld verdient hier in de oude stad. Op enig moment komen we langs een soort van klein plein waar heel veel mannen bij elkaar staan. Wat die daar doen, vraagt Deepika aan ons. Ja meisje, als we dat wisten hadden we jou niet nodig. Al in de vroegte verzamelen de mannen die fysiek sterk genoeg zijn, zich daar. Af en toe komt er een auto die werkluï voor de dag komt inhuren. Inhuren is dan eigenlijk een veel te mooi woord, want een cao kennen ze hier echt niet. De overheid heeft wel officiële minimumbedragen vastgesteld. Variërend van ongeveer 4,5 tot 6,5 roepies per halfuur. Een roepie is ongeveer 1,25 cent. Geen vetpot, dus. Maar als het aanbod schaars is en het aanbod talrijk, wordt er zelfs over dat belachelijk lage tarief nog onderhandeld. En als je geen werk krijgt die dag, heb je dus ook geen geld. Geen geld is ook geen eten. Geen eten is verzwakking. Verzwakking betekent geen werk en dat betekent weer geen geld en dus geen eten. En ga zo maar door. Sommige mensen zijn zo arm en zwak dat ze geen geld of zelfs de energie hebben om naar een Sikh tempel te gaan waar je nog iets van gratis eten kunt krijgen.

Jaren geleden was ik in Afrika in Togo en Benin waar eeuwen geleden de sterke, zwarte mannen werden geronseld voor de slavernij. Daar zag ik de plaatsen waar dat destijds gebeurde. Onderweg naar 'de west' stierven er velen. Nog steeds is het een plaats ter nagedachtenis aan die mannen en aan de gelukkig al ruim 150 jaar geleden afgeschafte slavernij. Hier in India moest ik daaraan denken. De slavernij mag dan officieel zijn afgeschaft, in de praktijk nog niet en zijn we als maatschappij nog niet echt opgeschoten.

De fietstocht eindigt met een ontbijt bij Karim. Dat is kennelijk een wereldwijd bekend restaurant en men komt van heinde en verre om hier te eten. Er zijn zelfs 'Karim's' in diverse andere steden. Ik kan echter niet bedenken wat nu zo speciaal is aan deze tegeltjeskeuken die weliswaar schoon is, waar het personeel in dezelfde kleding loopt en waar het eten best prima is. Dat geldt, wat mij betreft echter ook voor duizenden andere eettentjes. Die zitten dan weliswaar niet in een soort van onderwereld, maar toch. Maar zoals gezegd, het eten is goed en de bekendheid wordt misschien wel wat overdreven omdat 'Delhi by Cycle' hier een ontbijtafspraak heeft met elke groep. Het maakt me uiteindelijk niet uit, de fietstocht was geweldig indrukwekkend. Leuk, soms triestig, maar in elk geval zeer leerzaam en interessant. Een absolute aanrader voor elke toerist in Delhi. In oktober gaan we weer. Ik kijk er nu alweer naar uit.

Morgen vliegen we naar Mumbai, het voormalige Bombay. Hopelijk gaat het daar net zo goed als hier in New Delhi. Natuurlijk houd ik jullie op de hoogte. Voor nu welterusten en tot morgen maar weer.

5 augustus 2018

De vliegentennisser

Op weg naar Mumbai zaten we in het vliegtuig samen met een vlieg. Die verwacht je niet op 1 km hoogte. Maar als je met een trap instapt, kan er natuurlijk net zo gemakkelijk een vlieg mee instappen. Geen probleem. Het deed me echter denken aan de vliegentennisser van het Royal Palace hotel in New Delhi. Een van de vorige dagen zaten we in de lobby te wachten op onze agent met wie we daar een bespreking zouden hebben. We waren iets te vroeg, dus tijd genoeg om rustig om je heen te kijken. Altijd heerlijk om ongegeneerd naar andere mensen te kijken. Bij voorkeur als ze het niet in de gaten hebben. Behalve allerlei lieden waren er ook vliegen in de lobby. Niet veel maar toch enkelen. Een van de jongemannen in kostuum van het hotel liep daar rond met een plastic tennisracketje met in plaats van bespanning, elektrische draadjes. Met een simpele druk op de knop werd er stroom op de draadjes gezet vanuit de batterij in het handvat. Elke keer dat hij drukte, hoorde je een knetterend geluidje. De bedoeling was dat hij daarmee de vliegen achterna ging en met een rake klap, inclusief elektriciteit, de vlieg een snelle en pijnloze dood liet sterven.

Kennelijk was zijn 'tennis' nog niet zo goed, want ondanks verwoede pogingen, lukte het hem niet om de vlieg te raken, die in sierlijke bochten van mijn theekopje naar andermans koffiekopje vloog. Wel veel geknetter. De vlieg leek in de gaten te hebben dat er iemand met kwade bedoelingen achter hem aanzat. Hij (m/v, want dat kon ik niet zien) vloog nu met zig zag bewegingen overal naartoe. Het leek wel alsof de vlieg onze vliegentennisser aan het pesten was. "Kom dan, kom dan," leek hij te roepen om dan ineens weer in een haakse bocht te verdwijnen. Het was veel leuker om hiernaar te kijken dan naar ander mensen. De vliegentennisser had bovendien in de gaten dat hij werd gadegeslagen door inmiddels meerdere mensen. Niemand lachte en iedereen keek weg als hij hun kant op keek. Dat voel je als tennisser en daar wordt het alleen nog maar erger door. Hij had nu enkele opties. Ofwel hij liep rustig weg naar een ander locatie, de bar bijvoorbeeld, om daar vliegen weg te jagen. Zo van, 'pfff, wat kan mij die ene vlieg schelen, er zijn er nog veel meer.' Ofwel hij ging nog fanatieker achter deze vlieg aan. Hij koos voor het laatste. Dat was voor ons als toeschouwers natuurlijk veel leuker. Dat zal echter niet zijn overweging zijn geweest. Ondanks dat de lobby prima ge-airconditioned was, leek onze jonge vriend het steeds warmer te krijgen.

De vlieg had ondertussen de hele lobby al een paar keer rondgevlogen en misschien speelde hij ook wel een beetje vals. Net als in het verhaal van de haas en de schildpad, zou het best kunnen zijn dat hij een broertje had die zich stiekem achter een pilaar schuilhield om dan ineens tevoorschijn te komen. De vliegentennisser had inmiddels zijn mooie pet afgedaan, wreef zich met een zakdoek door het gezicht en keek steeds verbetener. Hij moest en zou die vlieg te pakken nemen. Het was zijn vlieg en hij zou zorgen dat die voor altijd zou verdwijnen. Dat was zijn taak en dat zou hij doen. Deze erezaak werd nu hoog gespeeld. Omdat hij natuurlijk niet kon gaan rennen, bleef hij de vlieg altijd net een stapje achter. Op enig moment was hij zo gebiologeerd door de vlieg dat hij zijn omgeving leek te vergeten en dwars over een tafeltje heen, de vlieg probeerde te raken. Aan dat tafeltje met vier stoelen zaten echter ook vier mensen. Ze hadden ook allemaal een drankje voor zich op het tafeltje staan. Een van de glazen met cola wankelde door deze actie vervaarlijk heen en weer, het tolde een beetje rond en je hoorde de ijsklontjes tegen het glas tikken. Enkele mensen keken op en twee van de andere tafelenoten deinsden al achteruit. Gelukkig kon de eigenaresse van het drankje het nog net op tijd vastpakken. Onze vliegentennisser verontschuldigde zich natuurlijk en droop met een rood

hoofd af. Iedereen moet gedacht hebben dat zijn jacht nu echt ten einde was. Zelfs onze vliegentennisser zelf. Maar alsof het zo moest zijn, kwam daar net de vlieg met een sierlijke boog aangevlogen. Precies binnen bereik van onze man. Met een gerichte klap en luid geknetter sloeg hij de vlieg dood. Een ace, set and match!

De vliegentennisser ging weer rechtop staan en keek met een triomfantelijke blik in het rond. Ineens was hij zich weer bewust van zijn omgeving en positie en pakte zijn pet van achter de toonbank en zette die op. Voorzichtig klonk er ineens een applaus vanuit de andere hoek van de lobby. Er volgde nog iemand en al gauw was er een luid applaus te horen. Veel mensen die dit schouwspel niet hadden gevolgd keken op en vroegen zich af wat er aan de hand was. Maar onze vliegentennisser liep, trots als een pauw naar de bar, waar ongetwijfeld nog meer vliegen te vangen waren.

5 augustus 2018 (deel 2)

Dharavi Slum Tour in Mumbai

Vandaag vliegen we naar Mumbai. Het is een korte binnenlandse vlucht en we landen keurig op tijd. Deze middag hebben we de zogenaamde 'Dharavi Slum toer' gepland. Een wandeling door de grootste slums van India. We zijn benieuwd hoe anders het is ten opzichte van Old Delhi. Dit is echter een wandeltocht en op de een of andere manier voelde ik me in Old Delhi op de fiets redelijk veilig. Je hebt tenminste de mogelijkheid om snel weg te racen als het nodig is. Dat was weliswaar niet nodig, maar het gevoel was prettig. We gaan het zien.

Op de afgesproken plaats en ook nog op tijd, ontmoeten we onze gids Bipin, een jonge kerel van ongeveer vijfentwintig en met een prettige uitstraling. Hij spreekt uitstekend Engels en zelfs met het bekende Indiase accent is hij prima te verstaan. Wel handig voor een gids tenslotte. Vlak voordat we de slums echt ingaan spreken we een paar dingen af. Dat wil zeggen, Bipin geeft duidelijke instructies. Hoewel we geen enkel gevaar lopen, moet je toch goed op je spullen passen. Vooral geld en mobiel zijn gewilde artikelen. We gaan komen op plaatsen waar het behoorlijk anders ruikt dan normaal, zullen we maar zeggen. Als je dat niet meer uithoudt dan geef je dat aan en dan vertrekken we direct. In geen geval je neus dichtknijpen, want dat wordt – terecht – gezien als disrespectvol. We zullen ook naar de plekken gaan waar de zeer armen en tijdelijke arbeiders/gelukszoekers wonen (hoewel geluk in deze context een behoorlijke contradictie is. Helaas is het toch zo). Dat is een doolhof van donkere en zeer, zeer smalle gangetjes. Daar kun je gemakkelijk verdwalen en dan kom je er niet of nauwelijks meer uit. Daar spreekt men geen Engels en zal de taalbarrière de vriendschapsbanden niet echt helpen ontstaan. Bij elkaar blijven dus.

Ook vooraf geeft Bipin aan hoeveel mensen hier wonen op het relatief kleine gebied. Ruim een miljoen mensen op 175 hectaren. Als je zo'n 20% algemene ruimte neemt en nog eens 25% voor alle werkplaatsjes, winkeltjes en andere nering, dan houd je pakweg zo'n 100 hectare over voor de mensen zelf. Omgerekend is dat krap één vierkante meter per persoon. Ook al zou je voor elk gebouw een extra verdieping tellen, dan nog is het krap, heel krap. Als je zo dicht op elkaar moet leven, moet je hele duidelijke afspraken hebben over wat wel en niet kan. Maar die zijn er niet. Hoe zou je iedereen willen bereiken? Hoe zou je onderlinge afspraken willen maken? Er is geen autoriteit, er is geen wijkraad of wat dan ook. De harde wetten van de jungle zijn de enige wetten die door iedereen begrepen worden.

Als we de slums binnengaan lijkt het alsof iedereen ons aankijkt. En dat is ook zo. Wij dragen andere kleren, andere schoenen, zijn overduidelijk toeristen en dus niet alleen anders maar ook heel erg veruit in de minderheid. En dat voel ik. Gelukkig geeft Bipin aan dat er geen enkel gevaar voor ons is. Zijn organisatie 'Reality Gives', doet zoveel goeds hier in de slums dat zij inmiddels niet alleen bekende gezichten zijn maar zelfs welkome gasten. 'Reality Gives' is een NGO die veel doet voor m.n. het onderwijs in de slums. Daar valt ook advies t.b.v. eigen ondernemingen bij, zullen we straks zien en horen.

Je gaat de slums binnen (tenminste aan deze kant) door een grote loopbrug over te gaan. Direct als je binnenkomt zien we wat we ook in Old Delhi zagen. Overal vuilnis, stof, loslopende honden en geiten. Het is een grote vuilnishoop waar heel veel mensen en dieren in leven. Op de brede weg die we oplopen zien we aan de kanten overal grote balen met allerlei zaken. Variërend van lege petflessen, lege olieflessen en nog veel meer oud plastic. Daartussendoor ligt rommel,

rotzooi, troep. De wegen zijn nergens ook maar een beetje egaal. Overal zijn kuilen, gaten of lopen er leidingen half boven en half onder de grond. Alle gebouwen zijn oud, grijs, vies en in een staat van afbraak. Houd dit beeld voor ogen en projecteer er dan hele grote groepen mensen op, geiten erbij, nog een paar honden en veel mensen met ouderwetse handkarren, zoals je ze kunt kennen van de schilderijen van Jan Steen. Alles en iedereen loopt door elkaar op weg naar.....? Geen idee.

Bipin slaat ineens links een straatje in. Het is hier veel smaller en we moeten oppassen waar we lopen om niet uit te glijden over natte troep. Vanmorgen heeft het geregend. Dat maakt het er niet makkelijker op. Hij wijst ons een soort van werkplaats aan waar mannen in een donkere nis allerlei plastic afval aan het stukslaan zijn en dan in bakken voor hen gooien. Ze zitten in kleermakerszit op de vieze grond en ruiken af en toe aan het plastic en bepalen dan in welke bak het wordt gegooid. Het plastic varieert van oude pennen, kapot kinderspeelgoed, kapotte stekkers en wat al niet meer.

De diverse bakken zijn voor de diverse kwaliteit van het plastic. Door er goed naar te kijken, af en toe met een tang een stukje vanaf te trekken en door eraan te ruiken, bepalen zij de kwaliteit van het plastic en dus in welke bak het terecht komt. Dat is zeer ongezond werk en de meeste mannen die dit werk doen worden niet ouder dan 45 jaar.

Dit is een recyclebedrijf. We volgen uiteindelijk de hele verwerking tot aan de kleine granulaatbolletjes die weer als grondstof voor nieuwe plastic worden gebruikt. Maar dat gebeurt niet in de slums. Dit is grondstof voor de kunststofindustrie en daar wordt dus voor betaald. De 'ruikmannen' krijgen echter maar ongeveer 200 tot 250 roepies per dag. Veel van hen zijn hier gekomen vanuit het platteland waar ze tot de laagste kaste behoren, de 'onaanraakbaren'. Als boer kunnen ze daar niets verdienen en dus willen ze naar de grote stad. In de slums kom je echter alleen aan de slag op voorspraak van iemand uit de slums. Dat is meestal een oud dorpsgenoot die er ook naartoe is verhuisd en in oktober thuiskomt tijdens de mosoon. Dan kunnen namelijk veel mannen niet in de slums werken omdat de continue regen overal door de daken van plastic heen regent. Als het toch lukt, is het altijd de bedoeling om er geld te verdienen, dat voor een groot deel naar huis te sturen en om na een aantal jaren weer terug te keren. Alles gebeurt zoals gepland, behalve dat laatste. Ze keren nooit meer terug.

Op het platteland zijn ze niemand en blijven ze niemand en verdienen niets. In de slums zijn ze weliswaar ook niemand maar verdienen ze een paar extra roepies door in de werkplaats te blijven slapen, door samen eten te delen en geen geld uit te geven aan kleren of wat dan ook. Zoveel mogelijk geld wordt naar huis gestuurd. Totdat het een keer opeens ophoudt omdat hij is overleden.

Er zijn verschillende 'wijken', die nauw samenhangen met de religie. Hindoes bij hindoes en moslims bij moslims. De ene wijk recyclet plastic, de andere maakt aardewerk, weer een ander deel looit en verwerkt leer tot producten en zo zijn er diverse 'industrieën' die op zich een geheel eigen economie in stand houden. We hebben kappers gezien, kledingwinkels, drogisterijen en voedselwinkels. Alleen geeft het woord 'winkel' een heel ander beeld dan de werkelijkheid. Hoewel er ook echte winkels zijn, die ons beeld van een winkel redelijk benaderen, is het overgrote deel niet veel meer dan een opeenstapeling van producten in een donkere nis in de muur. En overal zitten, hangen en liggen er mensen rondom die nissen. Daar tussendoor lopen de dieren en ligt het vuilnis. Overal staan 'dingen'. Dat kunnen lege blikken zijn, zakken met plastic, of hangen er huiden te drogen, zijn er grote hopen klei langs de weg of stapels oude metalen platen die van alles geweest kunnen zijn.

Bipin stopt even en waarschuwt ons dat we nu goed bij elkaar moeten blijven (alsof we dat al niet deden). Nu gaan we de hele kleine en zeer smalle gangetjes in. Hier wonen de mensen die echt helemaal niets hebben. Nul komma nul. De gangetjes zijn zo'n 70 cm. breed. Aan weerszijden hangen overal gordijnen die meestal dicht zijn. De gebouwen zijn hoog en soms van boven dicht. Het is weliswaar pas vier uur 's middags, maar hier is het schemerdonker en je ziet maar weinig. Bipin loopt voorop en af en toe moeten we uitwijken als er iemand anders de andere kant op wil. Soms moet je dan even teruglopen of half iemands 'huis' ingaan. Want elk gordijn is een kamer van ca. 10 vierkante meter. Daar wonen hele families bij elkaar. Soms is een gordijn open of komt er net iemand uit en kunnen we stiekem naar binnen kijken. Kale ruimten met de harde vloer als ondergrond, op de grond enkel stoffen lappen, als er al iets ligt en verder nauwelijks wat. Soms wordt er wat gekookt op iets van een kookstel en soms zit een vrouw kleren te verstellen. Het woord kleren doet hier echter ook veel meer vermoeden dan de realiteit.

Dit is ongeveer wat je van de hel mag verwachten als je daar in gelooft. Donker, zompig, klein en krap. Hier heb je geen connectie meer met de buitenwereld.

Het valt ons op dat we hoofdzakelijk mannen zien van jong tot oud. Onder de kleine kinderen zien we ook wel meisjes, maar jonge meisjes vanaf pakweg 10-12 jaar zien we niet. Pas vanaf middelbare leeftijd lopen er weer vrouwen op straat. Niet veel maar toch. Jonge vrouwen lopen niet op straat. Die blijven binnen en werken daar. Altijd binnen in de hel van de slums. Vrouwen hebben wel degelijk hun functie in deze samenleving, maar zijn helaas veel minder waard dan mannen.

De wet van deze jungle is hard, net als het leven van deze mensen. Maar de meesten weten niet beter en weten dat ze niet meer hoeven te verwachten. Ze schikken zich in hun lot en proberen er het beste van te maken. Maar ook hier wordt gelachen, gebeden en gevreeën. Ook hier ontstaan vriendschappen, zijn er ruzies, wordt er geroddeld en wordt er getrouwd. Ook hier gelden de feestdagen en wordt er onderwijs gegeven (al maakt helaas niet iedereen daar gebruik van). Ook hier rijden brommers en fietsen, al zijn ze oud en versleten. En ook hier hopen mensen op een beter leven. [Reality Gives](#) is een van de weinige organisaties die echt probeert te helpen. Hun kantoortje zit in de slums. Aan de rand weliswaar, maar ze voelen dagelijks de wereld waar ze voor strijden.

In oktober gaan we met de hele groep hier weer naartoe en hoe gek het ook klinkt, ik kijk er nu alweer naar uit. Deze wereld, die een wereld in een wereld is, een economie in een economie, maakt me nieuwsgierig, opstandig en nederig tegelijkertijd. Ik zou willen helpen en willen nadenken over hoe dat zou kunnen. Want helpen kan alleen als je snapt wat hier gebeurt en hoe deze wereld in elkaar zit. En als je goed tegen teleurstellingen kunt, want zoals Bipin het vertelde, "People don't want to change because they don't know what they will get." En als helpen alleen maar gebaseerd is op het accepteren van het verschil in welvaart tussen hen en wij, heeft het ook weinig zin. "It should be coming from your heart and not (only) from your head." En hij kan het weten, hij werkt al vijf jaar voor deze club.

6 augustus 2018

Vandaag weer eens ouderwets twee organisaties bezoeken. Even geen slums, geen prachtige, lieve en ontroerende kinderen van 2, 3 of 4 jaar die zomaar los en schijnbaar alleen op straat lopen. Te bedelen omdat hun moeder weet dat toeristen een steek in het hart krijgen bij het zien van zo'n aandoenlijk kind. Het 'puppy-effect' ten volle uitgenut. Nee, vandaag horen we hoe goed het gaat met de software-industrie in India. Tata Consultancy Services, kortweg TCS, ontvangt ons in hun mooie toren, downtown in Bombay. Hé, geen Mumbai meer? Nee, 'Mumbai is the reality, Bombay is the feeling', horen we vandaag. Dan gaan we voor Bombay.

Nandan Metha, een joviale man is verantwoordelijk voor Corporate Affairs – EMEA van TCS. Nandan heeft lang in Nederland gewoond en gewerkt bij enkele organisaties. Als laatste bij TCS in Hoofddorp. Zijn kinderen spreken en schrijven vloeiend Nederlands, want zijn daar ook hun schoolcarrière begonnen. En beide zijn nu ouder en zijn terug in Nederland. Studeren allebei aan de Erasmus School of Management.

Kijk, dan deel je wat. Nandan verstaat Nederlands compleet maar spreekt het beperkt. Geen probleem, gewoon Engels is prima. Alleen even oppassen dat we geen verkeerde dingen in het Nederlands zeggen. Na alle 'pindakaas en stroopwafels praat' bespreken we het bezoek in oktober. Dat komt wel goed. Nandan weet ons nu al te fascineren met wat TCS allemaal doet. India is natuurlijk ook bekend vanwege de software-ontwikkeling. Wie krijgt er geen mailtjes van welwillende start-ups die aanbieden om allerlei software voor ons te ontwikkelen. Van apps en websites tot ingewikkelde programma's. Toch maar liever bij een gerenommeerde club zoals TCS. Die hebben tientallen superspecialisten in huis en werken dan ook voor grote jongens als de big 4 in accounting, maar ook voor bijvoorbeeld de Olympische spelen. En een appje? Dat doen ze ook, maar dan ook gelijk de hele achterkant en daar zit meestal het venijn. Nandan belooft ons een indrukwekkende presentatie. En een keertje een bedrijfsbezoek met alleen maar de mond open is ook wel eens leuk.

Na alle koffie, afspraken maken en zeker ook gezelligheid, is het tijd om afscheid te nemen. Wij gaan weer naar een andere club om nog een mooi bezoek voor te bereiden. Toevallig moet Nandan dezelfde kant op als wij en bovendien kent hij de dame van ons volgende bezoek. Een Nederlandse. Het blijkt dat de Nederlanders hier in Bombay en trouwens best wel in heel India, een grote kliek zijn. Ons kent ons en natuurlijk allemaal blij op Koningsdag bij de ambassadeur in de tuin in New Delhi. Zoals dat overigens in alle landen gaat waar redelijk wat Nederlanders zitten.

We gaan samen met de taxi en we worden afgezet bij het 'Ministry of New'. Een bedrijvenverzamelgebouw maar dan dynamisch. Zakelijk én huiselijk ingericht en met voornamelijk jonge mensen als huurder. "A design inspired collaborative workspace for independent professionals looking to be a part of an international creative community," staat er op hun website. Dus niet alleen een kamertje huren, maar deel uitmaken van een internationale community. Oprichtster Marlies Bloemendaal is twaalf jaar geleden naar India geëmigreerd zonder vastomlijnde ideeën t.a.v. haar toekomst. Als art director kende ze de creatieve wereld goed, was al een paar keer in Bombay geweest en werd verliefd op de stad. Niet specifiek op India maar op de stad Bombay. Door een toeval begon ze met het verhuren van ruimten aan andere ondernemers. Zelf was ze als freelance art director ook een zzp'er, al noemen ze dat hier anders. Ze kon een te groot kantoor huren met een te grote prijs voor een starter, maar dat lukt alleen als je het deelt met andere zzp'ers. Enfin, een lang verhaal kort, dat breidde uit en met alle creativiteit van Marlies werd het 'Ministry of New' al snel een bekend begrip in Bombay en zeker

bij jonge ondernemers. En inmiddels niet alleen meer in de creatieve industrie, er zit zelfs een financial company binnen. Alhoewel dat kunnen ook heel creatieve jongens zijn.

Marlies heeft witblond haar en blauwe ogen. Meer contrast met de lokale bevolking kun je niet bedenken. Ik weet het niet, maar het zal haar eerder hebben geholpen dan dat het haar moeilijk heeft gemaakt. Hoewel ik denk dat haar charmante glimlach ook veel deuren heeft geopend. We bespreken de mogelijkheden van ons bezoek in oktober. Wat heel erg leuk is, is dat een van haar 'bewoners' een succesvolle Bollywood regisseur is, Ashim Ahluwalia. Hij wil en kan enthousiast vertellen over dit genre. Hij heeft recent een film gemaakt met de titel 'Daddy', over een populaire maar criminele politicus. Het is een waargebeurd verhaal. Ashim schuwt de kritiek niet en maakt films waarover gesproken wordt. Helaas hebben we hem niet kunnen ontmoeten omdat hij op het laatste moment elders verplichtingen moest nakomen. Tja, zo gaat dat met mensen die nog niet goed weten met wat voor een groep wij komen. Komt vast goed.

En passant maken we ook nog even kennis met Jorien, een Nederlandse ontwerpster die sinds drie maanden in India woont. Ook zij is definitief geëmigreerd. Een leuke jongedame die haar ontwerpbedrijf heeft verkocht, koffers gepakt en een enkeltje Bombay heeft geboekt. Nu gaat ze hier een nieuwe toekomst opbouwen. Wel haar eigen vak, dat dan weer wel. Donderdag houdt ze een soort van lezing voor het 'Ministry of New', in het kader van de nationale 'Co-Workers Day'. Daar heeft ze toevallig onderzoek naar gedaan. Jorien heeft ook een paar rolletjes gehad in Bollywood films. Ze is er in oktober waarschijnlijk ook bij en dan gaat ze daar misschien ook wel wat over vertellen. Het wordt leuk in oktober.

Het 'Ministry of New' bruist en zit vol met energie. Heerlijk om al die positieve drukte gade te slaan. Als je in deze 'vibe' zit is het moeilijk om je voor te stellen dat we gisteren nog op de vuilnisbelt van het leven rondliepen. Wat een contrasten. India is niet alleen heel groot, het is tevens een land van uitersten. Maar ontzettend boeiend. Wat ben ik blij dat we binnenkort weer teruggaan. Het wordt een feestje!

Morgen nog twee laatste bezoeken en dan weer retour afzender. Dat is ook helemaal niet erg. Het mooie van reizen is dat je ook weer thuiskomt. Bij mijn dames, mijn leven en mijn omgeving. Waar je niet elke tien seconden een snerpende toeter hoort als je op straat bent. Waar je je niet druk hoeft te maken over schoon water (en dus over diarree, imodium en schoon ondergoed) en waar je niet de hele tijd valuta aan het omrekenen bent. 'Home is where the heart is'. Dat is natuurlijk zo, maar home is ook waar gewoon mijn sokken in de la liggen.

Maar eerst nog even slapen, morgen nog even op pad en dan de lucht in. Voor nu welterusten maar weer.

7 augustus 2018

Vandaag de laatste dag alweer. Time flies, when you're having fun. We gaan twee interessante organisaties bezoeken die geheel verschillend van elkaar zijn. Een grote en zeer innovatieve multinational en een non profit organisatie die lokaal actief is in Bombay en een beetje in de regio. De eerste is Tech Mahindra, een 'four billion US dollar company', zoals ze dat zelf noemen. Tech Mahindra is een groot software house dat met name actief is op alle innovatieve gebieden. Dus niet al lang bestaande zaken heel goed doen (wat bijvoorbeeld veel meer in de lijn van TCS ligt) maar zoveel mogelijk bezig zijn met de toekomst. Blockchain, virtual en augmented reality en A.I. (artificial intelligence) zijn enkele van de onderwerpen waar zij dagelijks mee bezig zijn, terwijl wij, bij wijze van spreken, net goed en wel uit het tijdperk van de fax zijn. Ze hebben eigen incubators die ze 'Maker's Lab' noemen. Want zij maken dingen. Maar het moet wel eerst bedacht worden en daarvoor werken ze o.a. veel met kinderen. De onbevangenheid en creativiteit van kinderen is schier onbegrensd. Omdat ze nog niet zoveel weten en weinig ervaring hebben, weten ze dus ook niet waar de grenzen liggen die wij inmiddels als vaststaand aannemen en impliciet gebruiken als we ons zelf 'blokkeren' voor vernieuwing. Alle kinderen zijn in meer of mindere mate Pippi Langkous: "Ik heb het nog nooit gedaan, dus het zal me wel lukken." Hoe ouder we worden, hoe meer 'Pippi' we verliezen. Hoe 'Pippi' ben jij nog?

De baas van deze divisie, Nikhil Malhotra, heeft nog drie andere hot-shots van Tech Mahindra meegenomen naar deze meeting. We hebben bij aankomst een bos bloemen gekregen, er stond een fotograaf klaar in de hal en naast het bord met onze namen moesten we uitgebreid poseren zowel met als zonder onze gastheer en -dame. Kijk, dat noem ik nog eens welkom zijn. Tijdens onze bijeenkomst worden we allemaal steeds enthousiaster. Zij over onze groep en wij over de mogelijkheden die er zijn bij hen. Het beste is om de 'Maker's Lab's' in Pune te bezoeken is de stellige mening van alle vier onze hosts. Ze hebben daar vier van die Lab's. Het is wel 2 tot 3 uur rijden met de bus. Maar het is elke minuut waard, wordt ons beloofd. Wij zijn inmiddels ook zo enthousiast en overtuigd dat we ter plekke het schema dat we tot nu toe voor ogen hadden omgooien. Dit kon wel eens de parel van de reis worden. En dat terwijl we al zoveel sieraden hebben bezocht. En stiekem heb ik ook het idee dat hier voor een aantal van onze reizigers best wel eens een zakelijk mooie relatie uit kan ontstaan. Niks mis mee, dat soort extra's zijn alleen maar prima. Ze hebben tenslotte Maker's lab's in de hele wereld, dus waarom niet in ons land? Amsterdam, Delft, Eindhoven, noem maar op. Ze werken veel samen met diverse universiteiten en hogescholen in de USA, UK en zelfs bij onze oosterburen in Berlijn. We hebben ze uitgelegd dat 'Holland' weliswaar klein is in oppervlakte maar groot in innovatie en start-up's. Ja, dat wisten ze wel, maar een reminder kan nooit kwaad, vinden wij.

Aan alle moois komt een eind en we nemen afscheid met mooie gedachten en beloften. Zij bestellen een Ola voor ons, instrueren de chauffeur en wij gaan op pad naar ATMA, een non profit organisatie die met name actief is ter ondersteuning van andere NGO's en onderwijsinstellingen. Wij zitten nog vol met springstof van Tech Mahindra en moeten omschakelen naar een andere wereld. Die zeker zo interessant is, maar ook heel erg anders.

Van High Tech naar geitenwollensokken, zo voelt het. Maar dat is niet zo! ATMA is een innovatieve en actieve organisatie die tien jaar geleden al de 'Pippi-way of thinking' heeft omarmd. Twee bevlogen en enthousiaste mensen die het onderwijs in India een warm toedroegen (en vast nog steeds) hebben niet, zoals voor de hand zou liggen, een zoveelste school opgericht met veel initieel support en liefde. Nee, zij zagen dat er veel van dat soort initiatieven uiteindelijk strandden als de bevlogen opricht(st)er er, om welke reden dan ook mee

ophoudt. Dat is het moment dat non profit initiatieven, zoals o.a. scholen, hulp nodig hebben om te overleven. En dat is wat ATMA doet. Eén van die twee opricht(st)ers was Adrienne van Gogh, een Nederlandse dame, die samen met een man uit Australië, ATMA tien jaar geleden heeft opgericht. Inmiddels werken er bijna 25 mensen en nog eens 10 tot 15 vrijwilligers, die elk minimaal 3 maanden daar werken. De toeloop van vrijwilligers is groter dan ATMA nu aankant.

In India moeten alle bedrijven die boven een bepaalde omzet komen, 2% van hun winst besteden aan CSR (Corporate Social Responsibility). MVO, zoals dat bij ons heet. Dat en een beperkte fee voor hun diensten, zijn de belangrijkste inkomsten voor hen. Momenteel doen ze het 'oké', zoals ze zelf zeggen, maar morgen zou het anders kunnen zijn. Tijdens ons aangename gesprek met Aishwarya Menon, verantwoordelijk voor business development, hebben we al een beetje gebrainstormd over de diverse mogelijkheden. M.n. om af te tasten wat conceptueel en ideëel mogelijk is en wat niet. Wel, niet of een beetje commercieel? ATMA wordt nooit een commercieel bedrijf, zover is duidelijk. Maar ook non profit organisaties moeten hun bedrijfsvoering op een commerciële manier doen. Niet om winst te maken maar om niet failliet te gaan. Want dat zou eeuwig zonde zijn. Alleen al de enorme 'body of knowledge', zoals dat heet, hun opgebouwde kennis en ervaring is een 'asset' van grote waarde. Zowel commercieel als t.b.v. het kunnen continueren van het non profit karakter van de club. ATMA heeft plannen om uit te breiden, zowel geografisch als in servicedienstverlening. Hoe dat moet, hoe het moet worden gefinancierd en waar dat moet gebeuren, zijn strategische vragen waar ze wel ideeën over hebben maar nog geen antwoorden. Om die vraagstelling helder te krijgen wordt er nu door Mary Ellen Matsui een case opgesteld waar wij onze tanden in mogen zetten. Wie is Mary Ellen Matsui? Dat is de huidige baas van ATMA. Een Canadese die momenteel Canada aan het gek maken is om ATMA te supporten. We hebben haar al eerder gesproken dus de connectie ligt er al.

We zijn binnengekomen met een bossen bloemen. Toch raar eigenlijk als we daar dan ook weer mee naar buiten lopen. Bovendien kunnen we ze toch niet meenemen het vliegtuig in. We schenken ze aan de dames daar. Wel vertellen we eerlijk de herkomst. Dat dan wel. Evengoed wordt het gewaardeerd. Bloemen zijn bloemen tenslotte.

Een zó andere wereld dan de tech-toekomst van Tech Mahindra en toch verbonden met elkaar. Op de scholen waarvoor ATMA zich inzet, zitten de smartkids van morgen. Dat zijn straks zowel de aanjagers van die nieuwe technologie als de gebruikers van morgen. Zonder ATMA straks geen Tech Mahindra. Dat is misschien wat overdreven maar in essentie hebben ze elkaar nodig. En omgedraaid zal ATMA de technieken van Tech Mahindra weer gebruiken om de huidige scholen en die van morgen, verder te brengen dan alleen een enthousiast initiatief van mensen met een mooi hart. Als we het met z'n allen goed doen, past de wereld juist prima in elkaar. Wij hebben het geluk dat we straks vele kanten van de medailles gaan bekijken.

Het wordt een prachtige reis waar we ons gaan verbazen, met een lach en soms een traan. Met serieus luisteren en nadenken. Met helpen en geholpen worden. Maar hoe dan ook, het wordt een reis waar iedereen beter van wordt.

Voor nu zijn we even klaar. Bijna weer op Schiphol kijken we terug op een succesvolle voorbereidingsreis. Een recce in vakjargon. Raar woord eigenlijk. Ik houd het gewoon op een voorbereidingsreis. Dat is wat we kwamen doen en dat is wat we met veel plezier hebben gedaan.

Until October. We'll be there again.

Robbert Boonk

Dit was alweer het laatste bericht over deze reis. Wil je het allemaal nog eens lezen of alles bij elkaar hebben. Je kunt het vinden op <http://bit.ly/India-vb-blog>. Als je wilt kun je het daar ook downloaden. Verspreiden en gebruiken mag, maar wel graag met bronvermelding.